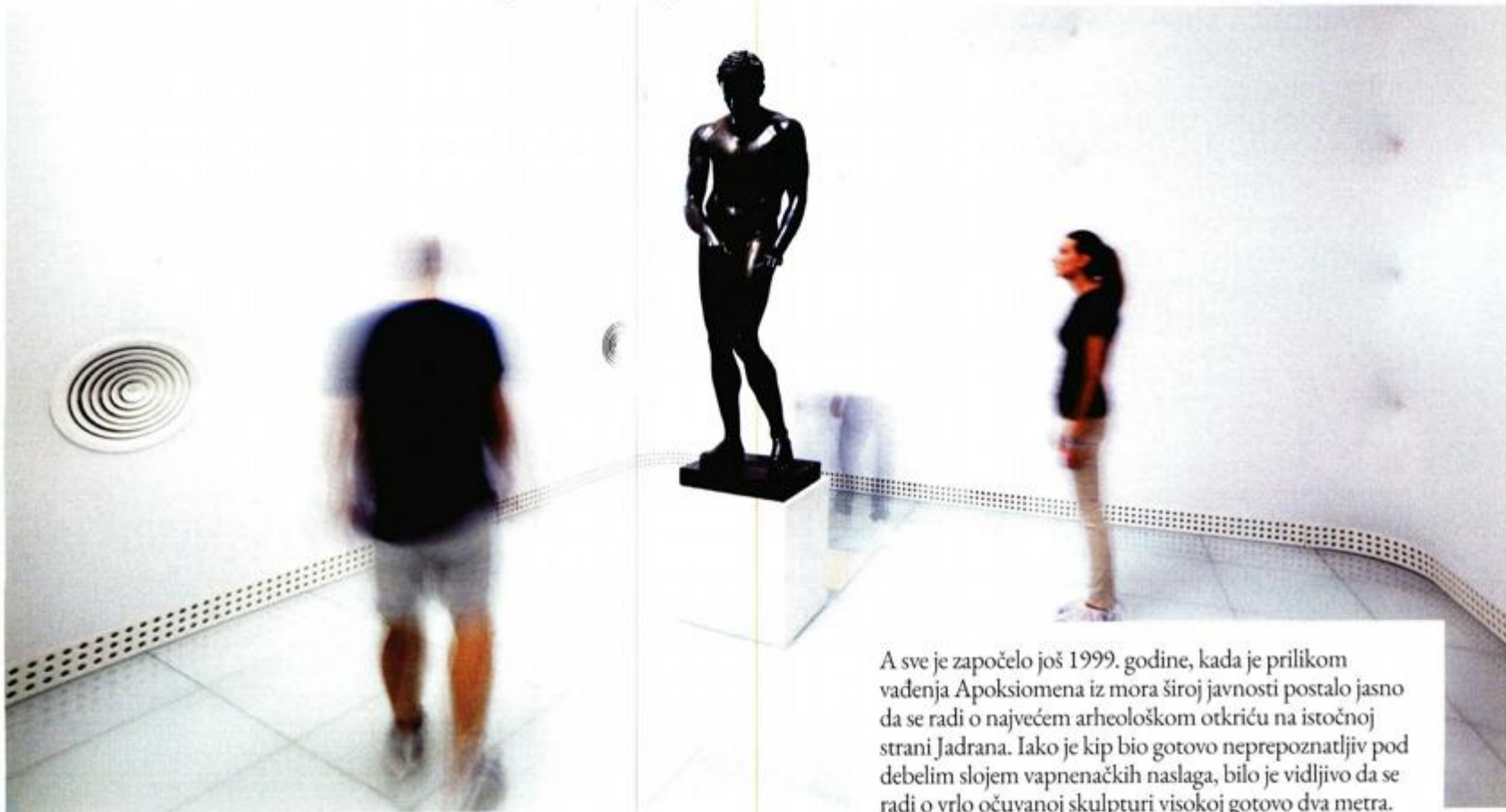

GRAZIA MUZEJ

Tajne i intrige koje čuva Muzej Apoksiomena

Gotovo 20 godina nakon intrigantnog pronalaska brončanoga grčkog kipa Apoksiomena u Jadranskome moru, Hrvatska je dobila istoimeni muzej, kojem je od 2016. godine, kada je otvoren, do danas pošlo za rukom da uđe u utrku za prestižnu titulu *Europskog muzeja godine* i kao jedini hrvatski kandidat stane uz bok muzejskim perjanicama velikih europskih zemalja kao što su Danska, Finska, Njemačka i Španjolska

Tekst: Hana Bartolović Fotografija: PR

Dok čekamo rezultate natječaja, odlučili smo vam približiti priču o Apoksiomenu i nagovoriti vas da možda već ovog proljeća (ili ljeta) posjetite Mali Lošinj, gdje je ovaj sada već slavni kip pronašao svoj trajni dom. Zanimljivo je da je Muzej Apoksiomena na ovom hrvatskom otoku baziran na jednom jedinom eksponatu, čijoj se veličini, dojmu i uzbudljivoj priči dolaze diviti deseci tisuća ljudi, Hrvata i turista sa svih strana svijeta, i tako svake sezone.

A sve je započelo još 1999. godine, kada je prilikom vađenja Apoksiomena iz mora široj javnosti postalo jasno da se radi o najvećem arheološkom otkriću na istočnoj strani Jadrana. Iako je kip bio gotovo neprepoznatljiv pod debelim slojem vapnenačkih naslaga, bilo je vidljivo da se radi o vrlo očuvanoj skulpturi visokoj gotovo dva metra. Brončani kip zatim je prevezen u Hrvatski restauratorski zavod, gdje je krenuo proces restauracije i konzervacije. Kako su se uklanjali slojevi naslaga, otkrivala se ljepota antičkog remek-djela i vjerojatno se tada rodila ideja o samostalnom izlaganju Apoksiomena, kako nam otkriva kustos Muzeja Apoksiomena, Marko Španjol. Tu su ideju zastupali mnogi muzealci iako je dio njih bio naklonjen mišljenju da se kip izloži u sklopu većeg arheološkog muzeja, po mogućnosti u nekom većem gradskom središtu. Ipak je na kraju prevagnula dobra praksa izlaganja predmeta u mjestu pronalaska te se uz pomoć Ministarstva kulture i na inicijativu Grada Mali Lošinj to i ostvarilo u proljeće 2016. godine.

TKO JE ZAPRAVO APOKSIOMEN

Brončani grčki kip Apoksiomena datira iz drugog ili prvog stoljeća prije Krista, a njegovo ime dolazi od riječi *Apoxymenos*, što je grčki naziv za prikaz atleta koji se čisti od ulja, znoja i pijeska nakon vježbanja ili natjecanja. Lošinjski atlet prikazan je u trenutku dok čisti svoju strugaljku i očuvan je u cijelosti. Pri pronalasku su nedostajali samo mali prst lijeve ruke, oči te strugaljka, a u pijesku uz kip pronađena je i brončana baza ukrašena motivima meandra. No, ovdje tek počinje intriga, kako pripovijeda Marko Španjol: *“Veliki dijelovi priče o*

Apoksiomenu su nepoznati, o njima ne postoje informacije, a bez zadrške mogu reći da u toj priči postoje elementi drame i trilera. Naime, poznato je da je Apoksiomen bio dio luksuznog tereta nekog rimskog broda koji je plovio dobro poznatom rutom, kroz Jadransko more, u smjeru sjevera. Odrredište tog putovanja nikad nećemo saznati, kao ni razlog potonuća broda. Izgledno je da je oluja razlog havarije i potonuća kipa, ali opet na mjestu pronalaska nisu pronađeni ostaci broda! Dakle, moguće je da je Apoksiomen pao s broda ili je pak bio bačen.

Procesom restauracije, došlo se do još jednog kurioziteta, kada su prilikom čišćenja unutrašnjosti kipa pronađeni organski materijali u području lijeve ruke i desne noge. Radilo se o raznim košticama, travkama i listićima za koje se vjeruje da ih je u kip unio antički miš, a upravo su ti organski materijali pomogli u dataciji kipa i njegovog putovanja.

MUZEJ S JEDNIM JEDINIM EKSPONATOM

Iako je sagrađen za tek jedan eksponat, skulpturu Apoksiomena, ovaj lošinjski muzej svejedno je velika atrakcija. Smjestio se u skladnom zdanju nekadašnje palače Kvarner, koja dominira sjevernom stranom malološinjske luke. Njegov suvremeno uređen interijer na nekoliko mjesta probija klasicističku fasadu i daje naslutiti da se nešto uzbudljivo krije unutar same zgrade. A riječ "uzbudljivo" ispravno opisuje projekt stalnog postava koji su izradili Idis Turato i Saša Randić uz pomoć nekolicine hrvatskih arhitekata i dizajnera.

Prostor stalnog postava zatvoren je u metalnom tijelu "broda" koji se usidrio unutar plavih zidova nekadašnje palače, a limene ploče tog "broda" varili su varijaci lošinjskog brodogradilišta u znak počasti starim brodograditeljima. Od otvorenja do danas, Muzej je posjetilo više od 80 000 posjetitelja.

"Posjetitelji su mahom iznenađeni, impresionirani i zadovoljni. Nekako nam je i dalje neugodno razgovarati o tome koliko nas posjetitelji hvale i koliko im se sviđa Muzej Apoksiomena, ali je to ipak najbolja potvrda o radu Muzeja. Moram priznati da smo ponosni na svaku pohvalu upisanu u knjigu dojmova, recenziju na društvenim mrežama ili pak na one usmeno upućene. Koristim ovu priliku kako bih istaknuo da smo u 2018. godini na internetskoj stranici TripAdvisora proglašeni Muzejom godine u Hrvatskoj", nastavlja priču kustos Muzeja Apoksiomena Marko Španjol. Lajtmotiv stalnog postava u Muzeju je neprestana izmjena scenarija tijekom prolaska kroz različite prostorije, što je postignuto različitim uređenjem soba, ali i zvučnim i svjetlosnim efektima. Čak je i temperatura u prostoru Muzeja u službi stvaranja posebne atmosfere. Posjetiteljima je priča o Apoksiomenu predstavljena na hrvatskom i engleskom jeziku, prikazuje se i dokumentarni film o pronalasku, restauraciji te istraživanju kipa. Osim kipa Apoksiomena, u stalnom postavu su izloženi organski materijali koji su pronađeni unutar kipa. Jezgra Muzeja je tzv. Bijela soba, u kojoj je izložen Apoksiomen. Obložena bijelim platnom, bez vidljivih zidova ili rasvjetnih tijela, ostavlja svečan dojam i izaziva oduševljenje kod posjetitelja.

NOMINACIJA ZA EUROPSKI MUZEJ GODINE

Sasvim sigurno, navedeni razlozi osigurali su Muzeju Apoksiomena nominaciju za *Europski muzej godine*. Krajem prošle godine, objavljeno je kako je on jedini hrvatski kandidat u utrci za ovu prestižnu titulu, u kojoj

sudjeluje 40 muzeja iz 17 država Europe. Među najpoznatije ubrajaju se Lego House u Danskoj, a tu su još i Nacionalni muzej Finske, Povijesni muzej u Njemačkoj i Muzej Malaga u Španjolskoj. Nagradu *Europski muzej godine* od 1977. dodjeljuje Europski muzejski forum kao jedno od najvećih priznanja muzejima za doprinos poboljšanju svoje djelatnosti.

"Kako je Muzej Apoksiomena novootvorena ustanova, imao je priliku prijaviti se za ovu prestižnu nagradu. Prijava Muzeja Apoksiomena ocijenjena je visokim ocjenama, kao i posjet stručnog žirija Muzeju koji je ispitao sve aspekte muzejske djelatnosti prilikom posjeta. Na temelju prijave i posjeta stručnog žirija, Muzej Apoksiomena nominiran je za Europski muzej godine 2019. U sklopu dodjele, Muzej Apoksiomena odabran je predstaviti se široj javnosti na zasebnom panelu uz još tri muzeja; Lego House iz Danske, Panem Wunderkammer des Brotes iz Austrije i Antonia Lesniewska Museum of Pharmacy iz Poljske. Sama nominacija Muzeja Apoksiomena potvrda je rada malog kolektiva muzeja koji svojim trudom i zalaganjem dokazuje kako je sve moguće pa i stajati uz bok najvećim europskim muzejima", zaključuju svoju priču vrijedni djelatnici Muzeja Apoksiomena, u čije se plodove višegodišnjeg rada i truda vrijedi osobno uvjeriti. Stavite Mali Lošinj na mapu svojih putovanja već ove sezone i uvjerite se zašto je ovaj naš Muzej doista jedan od dragulja europske muzejske scene.

Lošinjski muzej smjestio se u skladnom zdanju nekadašnje palače Kvarner, koja dominira sjevernom stranom malološinjske luke

"Šarena soba" je prepoznatljiv dio muzeja koji je u ulozi projekcijske dvorane

